

3. Швець Д. Є. Тестування як ефективна форма контролю та підвищення якості знань. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії* : зб. наук. праць. Запоріжжя : ЗДІА, 2010. Вип. 41. URL : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_41_14.pdf/

Горбатюк Р. М.

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри машинознавства і транспорту,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
gorbaroman@gmail.com

Білан Н. М.

доктор філософії, доцент кафедри гуманітарної освіти і туризму,
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
natalja_bilan@ukr.net

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕНЕРГЕТИКІВ

Повномасштабна війна суттєво трансформувала ринок праці в одній з провідних, найпотужніших галузей держави – енергетиці, що забезпечує повноцінну життєдіяльність країни. В контексті викликів і реалій суспільного характеру виникла криза кадрового забезпечення. На підприємствах енергетичного сектору відчутною стала нестача фахівців, зокрема диспетчерів, електромонтерів, електромеханіків, електрослюсарів, інженерів, енергоаудиторів, енергетичних менеджерів. Виконання ремонтних робіт з відновлення енергосистеми після ракетних обстрілів, відбудова енергетичної галузі у післявоєнний період, реалізація ініціатив «зеленого» енергетичного переходу та енергетичної незалежності тощо залежать від професіоналізму енергетиків. Соціальні детермінанти надають актуальності й престижності професії енергетика, визначають спектр компетентностей для успішної трудової діяльності за фахом.

На сучасному етапі енергетик нової генерації – це не лише досвідчений фахівець у сфері виробничо-технологічних, конструкторсько-проектувальних, науково-дослідних процесів, але й всебічно розвинута особистість, компетентна в економічних, екологічних, соціальних питаннях. Погоджуємося із позицією А. Литвина, що «інженерна діяльність сучасних енергетиків відзначається системним підходом до вирішення складних науково-технічних завдань, використання комплексу знань не тільки технічних, природничих, але й соціальних і гуманітарних дисциплін. Постійна технологічна модернізація виробництва передбачає циклічну перебудову системи діяльності, а отже розширення й оновлення компетентностей фахівців, які потребують невинного поповнення та актуалізації знань» [3, с. 13].

Вважаємо, що в час цифрової та зеленої енергетики, випускники енергетичних спеціальностей «повинні володіти універсальними знаннями технічних і гуманітарних дисциплін для компетентного вирішення виробничих, організаційних, науково-дослідних, комунікативних, соціальних завдань професійного характеру; бути носіями загальнолюдських і культурних цінностей, формуванню яких сприяє вивчення іноземної мови, оскільки з її засвоєнням збагачується рідна мова, здійснюється міжкультурна комунікація, налагоджується міжнародна діяльність, розширюється професійний горизонт» [1, с. 63].

Відповідно перед закладами вищої освіти постає завдання розробити інноваційну модель професійної підготовки здобувачів енергетичних спеціальностей, яка була б багатопрофільною та випереджувальною на перспективу. Необхідно орієнтуватися на майбутнє, враховувати досвід європейських країн та досягнення науково-технічного прогресу,

оскільки енергетики вузької спеціалізації, які є затребуваними сьогодні, можуть стати неконкурентоспроможними завтра.

Слід зазначити, що «необхідність переходу вищої технічної освіти на новий рівень, пов'язана із суттєвими трансформаціями функцій професійної діяльності майбутніх інженерів, з урахуванням інтеграційних процесів, які вважаються основною закономірністю розвитку педагогічної науки і освітньої практики» [2, с. 3]. У зв'язку з цим, професійна підготовка майбутніх фахівців за спеціальностями 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, 142 Енергетичне машинобудування, 143 Атомна енергетика, 144 Теплоенергетика, 145 Відновлювані джерела енергії та гідроенергетика потребує модернізації. Кожна із зазначених спеціальностей має широкий спектр спеціалізацій. Наведемо приклади тих освітньо-професійних програм, назви яких не співпадають із найменуванням спеціальностей, зокрема «Енергетичний менеджмент», «Відновлювальна енергетика», «Відновлювальна енергетика та енергопостачання електричного транспорту», «Комп'ютерний інжиніринг у відновлюваній енергетиці» тощо.

Викладання дисциплін фахового спрямування для здобувачів зазначених вище спеціальностей забезпечують випускники технічних закладів вищої освіти. Їх рівень володіння методикою професійного навчання, основами педагогічної майстерності не є достатнім для успішної передачі знань засобами інноваційних технологій. Відповідно особливої актуальності набуває проблема підготовки викладачів в галузі енергетики. Для вирішення означеної проблеми в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка розроблено освітньо-професійну програму «Smart Grid технології в енергетиці» за спеціальністю 015.33 Професійна освіта (Енергетика, електротехніка та електромеханіка), яка органічно поєднує технічний і педагогічний профілі. Впровадження міждисциплінарних спеціальностей є одним із напрямів удосконалення змісту сучасної освіти.

Основні тенденції модернізації професійної підготовки майбутніх енергетиків вбачаємо у впровадженні гнучкої моделі навчання з урахуванням інтересів кожного студента, створенні індивідуальної траєкторії для здобуття професійних знань та інтелектуального розвитку; використанні інноваційних технологій навчання; інтеграції освіти, науки і виробництва; задоволенні потреб стейкхолдерів і роботодавців; розширенні партнерської співпраці закладу вищої освіти з енергетичними підприємствами та установами.

Підсумовуючи зазначене вище, вважаємо, що сучасна парадигма фахової підготовки здобувачів енергетичних спеціальностей у закладах вищої освіти має ґрунтуватися на переосмисленні досвіду професійного навчання з урахуванням інноваційних підходів до його організації та реалізації, зміні стереотипів щодо сприйняття особистості фахівця у галузі енергетики, усвідомленні необхідності формувати не лише професійну, але й особистісну, інформаційну, комунікативну, іншомовну, цифрову, соціокультурну, діагностичну, проєктувальну, дослідницьку, лідерську компетентності для успішної самореалізації майбутніх енергетиків в системі суспільних та виробничих процесів.

Список використаних джерел:

1. Білан Н. М. Формування іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків засобами проєктних технологій у технічних університетах : дис. ... д-ра філософії : 015. Тернопіль, 2022. 350 с.
2. Каверіна О. Г. Інтегративний підхід до формування готовності студентів вищих технічних навчальних закладів до професійної комунікації : автореф. дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2010. 46 с.
3. Литвин А. В. Концептуальні підходи до організації електротехнічної підготовки майбутніх інженерів у ВНЗ. *Молодь і ринок*. 2012. № 11. С. 11–14.